

УДК 81'33

DOI [https://doi.org/10.18524/2307-8332.2025.2\(32\).350475](https://doi.org/10.18524/2307-8332.2025.2(32).350475)

Галина ЯРОЦЬКА

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна
g.yarotskaya@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4456-3852>

Єфрем ГРАБОВСЬКИЙ

магістрант кафедри прикладної лінгвістики
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна
efremgrabovskij@gmail.com

**СЛОВОТВІРНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
(НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
ПЕРЕКЛАДУ ФЕМІНІТИВІВ)**

У статті досліджено словотвірні компетенції штучного інтелекту при перекладі німецьких фемінітивів українською мовою. Проаналізовано перекладацькі стратегії трьох версій мовної моделі ChatGPT (4.0, 5.1 та 5.2) у ситуаціях конкуренції фемінітивних форм в українській мові. Матеріалом дослідження слугували офіційно-ділові тексти німецькою мовою, що містили фемінітиви різних семантичних груп (професійні, посадові та статусні номінації). Методологія включає зіставний аналіз оригінальних німецьких фемінітивів та їхніх українських перекладних відповідників, виконаних трьома версіями AI. На основі кількісного та якісного аналізу виявлено значні відмінності у словотвірних стратегіях моделей. Модель GPT-5.2 демонструє найвищу чутливість до сучасних тенденцій розвитку української мови, послідовно обираючи продуктивні фемінітиви з суфіксом -к(а), що корелює з даними корпусу ГРАК та кодифікованою нормою. Версія GPT-5.1 виявляє перехідний характер словотвірної поведінки, поєднуючи інноваційні форми на -к(а) та консервативні на -иса/-еса, що відображає варіативність сучасної мовної норми. Натомість GPT-4.0 надає стійку перевагу традиційним запозиченим формам із суфіксами -иса/-еса, навіть там, де корпусна частотність демонструє домінування форм на -к(а). Дослідження підтверджує гіпотезу про те, що еволюція мовних моделей супроводжується поглибленням чутливості до варіантності, нормотворчих процесів і корпусних даних. Результати мають практичне значення для вдосконалення алгоритмів

машиного перекладу шляхом інтеграції актуальних мовних даних та можуть бути використані укладачами словників, редакторами й перекладачами, які працюють з гендерно-маркованою лексикою.

Ключові слова: *фемінітиви, переклад, словотвір, ChatGPT, українська мова, німецька мова, штучний інтелект.*

Актуальність дослідження. Проблематика фемінітивів у сучасній українській мові активно досліджується вітчизняними лінгвістами в різних аспектах. Фундаментальні теоретичні засади вивчення цієї лексичної групи закладено в монографії М. П. Брус [2], де комплексно проаналізовано генезу, еволюцію та функціонування фемінітивів в українській мові. У дисертаційному дослідженні А. В. Шеремет [16] розглянуто функціонування фемінітивів у різних функціональних стилях української літературної мови, окресливши норму та перспективи їхнього розвитку. Лексикографічний аспект представлення фемінітивів висвітлено в роботах О. Д. Кулик [10], О. П. Синчак [13] та Ю. В. Хоми [15].

Словотвірний аспект фемінітивів досліджено в праці Г. Сабадир [12], де описано структурні моделі творення назв осіб жіночої статі. В. Старко [14] проаналізував проблемні випадки творення фемінітивів на корпусному матеріалі, що особливо важливо для завдань нашого дослідження. Функціонування фемінітивів у засобах масової інформації та інтернет-дискурсі досліджували Н. І. Кочукова та І. А. Бодра [9], Т. В. Кавець [8], А. О. Бессараб, Г. М. Волинець і Л. Г. Пономаренко [1]. У розвідці К. Дацишин [3] розглянуто фемінітиви як відображення суспільних викликів у контексті динаміки мовної норми. Соціолінгвістичні дослідження М. О. Вінтоніва, М. І. Бойка та Т. О. Горохової [14] виявили ставлення носіїв мови до активного вживання фемінітивів.

Попри значну кількість досліджень, комплексний корпусний аналіз динаміки частотності українських фемінітивів на позначення посад і професій із застосуванням даних ГРАК досі не проводився, що зумовлює актуальність даного дослідження, метою якого є перевірка компетенцій штучного інтелекту в утворенні форм фемінітивів у перекладацькому аспекті. Задля виконання цієї мети необхідно розглянути актуальні словотвірні моделі українських фемінітивів та порівняти їх з фемінітивами німецької мови.

Питання функціонування фемінітивів у німецькій мові досліджується як у німецькомовному, так і в українському науковому просторі. У німецькій лінгвістиці проблематика гендерно-маркованої мови системно розглядається в роботах Duden [17], де подано офіційні рекомендації щодо словотвору фемінітивів та нейтральних варіантів (наприклад, *Studierende, Lehrende*). Праця Т. Leuter [19] узагальнює граматичні та прагматичні аспекти гендерної мови, демонструючи суспільні реакції на її використання. А. Waldendorf [24] провела корпусне дослідження преси (2000–2021), у якому встановлено динаміку зростання фемінітивів у текстах медіа та стильову диференціацію їх застосу-

вання залежно від політичної орієнтації видання. М. Stecker, D. Kruse та А. Blum [23] проаналізували мову дебатів у Бундестазі за 70 років, доводячи, що активне впровадження фемінітивів відбулося з 1980-х років під впливом змін у гендерному складі парламенту. Серед українських праць варто відзначити дослідження Я. Бучка [3], присвячене структурним моделям німецьких фемінітивів, що є релевантним для зіставного аналізу в українському перекладацькому контексті. Наразі в україномовній лінгвістиці відчувається брак ґрунтовних порівняльних досліджень фемінізації в німецькій та українській мовах, що зумовлює актуальність нашої розвідки.

Словотвірні моделі та динаміка функціонування українських фемінітивів

Фемінітиви – це назви осіб жіночої статі, утворені від відповідних найменувань чоловічого роду. В українській мові фемінітиви творяться переважно суфіксальним способом, і система словотвірних засобів є досить розгалуженою.

Найпродуктивнішою моделлю в сучасній українській мові є суфікс *-к(a)*, за допомогою якого утворюються фемінітиви від назв різних професій і посад: *студентка, викладачка, журналістка, лікарка, юристка, авторка, режисерка*. Ця модель виявляє тенденцію до універсалізації та витісняє інші, менш продуктивні суфікси.

Суфікс *-иц(я)/-ниц(я)* також активно функціонує в українській мові, зокрема в словах *вчительниця, письменниця, робітниця, керівниця*. Суфікс *-ин(я)* представлений у фемінітивах *героїня, українка, господиня*. Запозичені суфікси *-ес(a)* та *-ис(a)* є менш поширеними в сучасному слововжитку (*поетеса, актриса*), поступаючись формам на *-к(a)*. Застарілий розмовний суфікс *-их(a)* (*ткачиха, сторожиха*) практично вийшов з активного вжитку.

Серед основних соціолінгвістичних чинників, що зумовлюють активізацію фемінітивів, виділяються такі: боротьба за гендерну рівність і «видимість жінок» у мові, зростання ролі жінок у політиці, бізнесі, науці та медіа, вплив феміністського руху та гендерних студій, а також цілеспрямована мовна політика щодо впровадження гендерно чутливої мови.

Водночас процес активного творення і вживання фемінітивів супроводжується певними дискусіями. Частина мовців виявляє опір щодо деяких фемінітивних форм, які сприймаються як фонетично або морфологічно незручні. Спостерігається коливання мовної норми, коли для однієї назви конкурують різні словотвірні варіанти (*директорка – директриса, авторка – авториня*). Особливу складність становить творення фемінітивів від запозичених назв професій (*менеджерка, блогерка*).

Тенденції останніх років демонструють нормалізацію раніше рідкісних форм, перевагу суфікса *-к(a)* як універсального словотвірного засобу, зростання частотності фемінітивів в усіх функціональних стилях мовлення, їхню активну фіксацію в словниках і довідниках. Ці процеси відображають глибші

соціальні зміни та демонструють, як мова реагує на трансформації суспільної свідомості щодо гендерних ролей.

Фемінітиви в німецькій мові є іменниками жіночого роду, що позначають осіб жіночої статі за професією, посадою або соціальною роллю, і переважно утворюються від відповідних маскулінних форм. Основним і найпродуктивнішим способом їх творення є суфіксація за допомогою суфікса *-in*, який приєднується до основи чоловічого іменника (*der Student – die Studentin, der Lehrer – die Lehrerin, der Arzt – die Ärztin*), інколи з фонетичними змінами, зокрема умлаутом кореневого голосного. У множині фемінітиви, як правило, мають закінчення *-innen*, що є стабільною моделлю сучасної німецької мови. Поряд із суфіксальним способом у мовній практиці використовується принцип парних форм (*Studentinnen und Studenten*), який забезпечує гендерну видимість у публічних та академічних текстах, а також гендерно-нейтральні альтернативи, зокрема субстантивовані форми на базі дієслів на зразок *Studierende* чи *Lehrende*, що дозволяють уникати родової маркованості. Водночас не всі назви осіб піддаються регулярній фемінізації через історичні, семантичні або граматичні обмеження, що свідчить про поєднання нормативної словотвірної системи та сучасних інклюзивних тенденцій у розвитку німецької мови.

Попри наявність відносно чітко кодифікованих правил утворення фемінітивів у сучасній українській мові, у мовній практиці й надалі функціонують паралельні (подвійні, варіативні) форми, які активно використовуються в різних типах дискурсу. Це свідчить про динамічний характер процесів фемінізації лексики та відсутність повної нормативної стабілізації окремих словотвірних моделей. Задля з'ясування пріоритетності тієї чи іншої форми фемінітивів ми звернулися до штучного інтелекту, що, можливо, продемонструє вибір перекладацьких відповідників з німецької мови, спираючись на ступінь поширеності в корпусі текстів тих чи інших фемінітивних моделей.

Метою цього дослідження є визначення форм українських фемінітивів, яким налає перевагу різні моделі штучного інтелекту в саме тих випадках, коли в українській мові співіснують кілька варіантів назв осіб жіночої статі. Для реалізації поставленої мети було використано речення німецькою мовою, що містили фемінітиви, які під час перекладу українською мовою допускають декілька нормативно можливих відповідників.

По-перше, зазначимо, що у науковому аналізі еволюції ChatGPT розвиток доцільно розглядати як безперервний процес удосконалення мовних моделей родини GPT, що послідовно впроваджувалися компанією OpenAI. Перша модель GPT була представлена у 2018 році, заклавши принцип попереднього навчання на великих корпусах текстів. GPT-2 (2019) продемонструвала зростання генеративних можливостей і привернула широку наукову увагу, тоді як GPT-3 (2020) стала якісним проривом завдяки масштабуванню та універсальності застосування. На основі цієї архітектури у листопаді 2022 року було запущено ChatGPT як окремий діалоговий інтерфейс, оптимізований для взаємодії з ко-

ристувачем. Випуск GPT-4 у 2023 році засвідчив перехід до глибшого контекстуального розуміння й підвищеної точності відповідей.

Подальший розвиток п'ятого покоління характеризується поетапними еволюційними оновленнями, що не передбачають радикальної зміни архітектури, але спрямовані на поступове вдосконалення функціональних характеристик моделей. ChatGPT версії 5.1 було впроваджено у 2025 році як еволюційне оновлення, орієнтоване на підвищення стабільності діалогів, коректності логічних міркувань та адаптації до академічних і прикладних запитів. Версія 5.2, представлена пізніше у 2025 році, поглибила ці зміни, зосередившись на точнішій роботі з довгими контекстами, багатомовними даними та зменшенні кількості помилок у складних аналітичних завданнях. Таким чином, моделі 5.1 і 5.2 репрезентують не окремі технологічні «стрибки», а послідовні фази вдосконалення, що відповідає сучасній тенденції розвитку мовних систем – переходу від різких інновацій до системного тонкого налаштування [20; 21; 22].

Підсумовуючи аналіз інтерпретаційних підходів у науковій літературі, можна виокремити такі:

1. Еволюційний: п'яте покоління як етап стабілізації та оптимізації.
2. Функціональний: фокус на якості взаємодії й надійності результатів.
3. Прикладний: зростання придатності для лінгвістичних, перекладознавчих і міждисциплінарних досліджень.

Об'єктом дослідження є фемінітиви української мови як елемент сучасної словотвірної системи.

Предметом дослідження є словотвірні стратегії перекладу німецьких фемінітивів українською мовою, реалізовані в текстах, згенерованих різними версіями моделі ChatGPT (4.0, 5.1 та 5.2). Для аналізу роботи ChatGPT було відібрано такі німецькі фемінітиви, українські відповідники яких представлені двома або більше варіантами. Поруч із кожною українською формою наведено частотність її вживання за даними корпусу текстів української мови ГРАК (версія ГРАК-19):

- *Poetinin* – *поетеса* (10757) / *поетка* (2625)
- *Direktorin* – *директриса* (833) / *директорка* (25827)
- *Heldin* – *героїня* (26356) / *геройка* (43)
- *Fotografin* – *фотографка* (306) / *фотографиня* (348)
- *Soldatin* – *військовослужбовиця* (1292) / *військовослужбовка* (12)
- *Pilotin* – *пілотеса* (78) / *пілотка* (1222)
- *Schauspielerin* – *актриса* (44243) / *акторка* (19026)
- *Verkäuferin* – *продавиця* (2628) / *продавчиня* (4542)

На першому етапі дослідження інша модель штучного інтелекту (Claude AI) згенерувала публіцистичний текст німецькою мовою, у якому системно використовувалися зазначені фемінітиви. На другому етапі цей текст було перекладено трьома версіями ChatGPT – GPT-5.2, GPT-5.1 та GPT-4.0. Отримані пере-

клади дали змогу простежити, які саме українські словотвірні варіанти обирає кожна модель за умов конкуренції форм.

Нижче подано фрагменти перекладеного тексту, у яких зафіксовано вживання фемінітивів із двома можливими варіантами в сучасній українській мові, що дозволяє здійснити порівняльний аналіз словотвірних стратегій моделей штучного інтелекту.

	Chat GPT 5.2	Chat GPT 5.1	Chat GPT 4.0
<i>Die Poetin</i> Anna Schneider veröffentlichte kürzlich einen Gedichtband, der die Erfahrungen ihrer Generation einfängt	<i>Поетка</i> Анна Шнайдер нещодавно видала поетичну збірку, яка відображає досвід її покоління	<i>Поетеса</i> Анна Шнайдер нещодавно видала поетичну збірку, у якій відобразила досвід свого покоління	<i>Поетеса</i> Анна Шнайдер нещодавно видала збірку віршів, яка відображає досвід її покоління

<i>Die Direktorin</i> setzt sich besonders für innovative Lernmethoden ein und hat das Profil der Institution grundlegend verändert	<i>Директорка</i> особливо активно впроваджує інноваційні методи навчання й докорінно змінила профіль установи.	<i>Директорка</i> особливо відстоює інноваційні методи навчання і докорінно змінила профіль закладу.	<i>Директриса</i> особливо активно впроваджує інноваційні методи навчання та кардинально змінила профіль закладу.
Für ihren Einsatz wird sie von vielen als wahre <i>Heldin</i> des Bildungswesens betrachtet.	За свою відданість справі її багато хто вважає справжньою <i>героїнею</i> освітньої галузі.	За свою працю вона вважається багатьма справжньою <i>героїнею</i> освітньої галузі.	За свою відданість справі її багато хто вважає справжньою <i>героїнею</i> освітньої галузі.
<i>Die Fotografin</i> Elena Richter dokumentiert seit Jahren soziale Bewegungen	<i>Фотографка</i> Олена Ріхтер уже багато років документує соціальні рухи.	<i>Фотографиня</i> Олена Ріхтер багато років документує соціальні рухи.	<i>Фотографиня</i> Олена Ріхтер багато років документує соціальні рухи

Besonders beeindruckend sind ihre Porträts von Frauen in Uniform: Die Soldatin Sarah Klein dient bereits seit zehn Jahren in der Armee, während die Freiwillige Lisa Hoffmann humanitäre Missionen in Krisengebieten begleitet.	Особливо вражають її портрети жінок у формі: військовослужбовиця Сара Кляйн служить в армії вже десять років, тоді як волонтерка Ліза Гоффманн супроводжує гуманітарні місії в кризових регіонах.	Особливе враження справляють її портрети жінок у формі: військовослужбовиці Сари Кляйн, яка вже десять років служить в армії, та волонтерки Лізи Гоффманн, що супроводжує гуманітарні місії в кризових регіонах.	Особливо вражають її портрети жінок у формі: військовослужбовиця Сара Кляйн вже десять років служить в армії, а волонтерка Ліза Гоффманн супроводжує гуманітарні місії в кризових регіонах.
Die Pilotin Julia Schwarz fliegt internationale Routen und inspiriert junge Mädchen, ihren Träumen zu folgen.	Пілотка Юлія Шварц виконує міжнародні рейси та надихає юних дівчат іти за своїми мріями.	Пілотеса Юлія Шварц виконує міжнародні рейси та надихає дівчат слідувати за своїми мріями.	Пілотеса Юлія Шварц виконує міжнародні рейси й надихає дівчат слідувати своїм мріям.
Die Kulturszene wird bereichert durch die Schauspielerin Nina Fischer, die am Stadttheater in klassischen und modernen Rollen brilliert.	Культурне життя збагачує акторка Ніна Фішер, що сяє на міському театрі в класичних і сучасних ролях	Культурна сфера збагачена актрисі Ніною Фішер, що блискуче виступає у класичних і сучасних ролях на міському театрі.	Культурна сцена збагачується завдяки актрисі Ніні Фішер, яка виступає в міському театрі як у класичних, так і в сучасних ролях.
An der Schnittstelle zwischen Wirtschaft und Gesellschaft arbeitet die Verkäuferin	На перетині економіки й суспільства працює продавчиня Петра	На перетині економіки та суспільства працює продавщиця Петра	На межі бізнесу та соціальної сфери працює продавщиця Петра Вагнер, яка не
Petra Wagner, die nicht nur Produkte anbietet, sondern auch Beratung und soziale Kontakte vermittelt.	Вагнер, яка не лише продає товари, а й надає консультації та підтримує соціальні контакти.	Вагнер, яка не лише пропонує товари, а й надає консультації та підтримує соціальні контакти.	лише продає товари, а й надає консультації та встановлює соціальні зв'язки.

Висновки. Отримані результати мають важливе практичне значення для кількох сфер. По-перше, вони демонструють, що штучний інтелект може слугувати індикатором мовних змін, відображаючи динаміку норми через послідовні версії моделей. По-друге, виявлені закономірності можуть бути використані для вдосконалення алгоритмів машинного перекладу, зокрема шляхом інтеграції актуальних корпусних даних та кодифікованих норм. По-третє, результати дослідження можуть бути корисними для укладачів словників, редакторів та перекладачів, які працюють з гендерно-маркованою лексикою.

Проведений аналіз перекладів фемінітивів з німецької мови українською мовою, виконаних трьома версіями ChatGPT – GPT-5.2, GPT-5.1 та GPT-4.0, – засвідчив наявність чітких відмінностей у словотвірних стратегіях цих моделей у ситуаціях конкуренції фемінітивних форм. Отримані результати підтверджують, що вибір конкретного українського відповідника не є випадковим, а відображає різний рівень чутливості моделей до сучасної мовної норми та корпусної частотності.

Модель ChatGPT 5.2 продемонструвала найвищий ступінь орієнтації на актуальні тенденції розвитку української мови. У більшості випадків вона послідовно обирала продуктивні та нормативно закріплені фемінітиви із суфіксом *-к(а)* (*поетка, директорка, фотографка, пілотка, акторка, продавчиня*), що корелює з даними корпусу ГРАК та сучасною кодифікацією. Це дозволяє зробити висновок про високий рівень інтеграції динамічних мовних змін у мовну модель.

Модель ChatGPT 5.1 продемонструвала перехідний характер словотвірної поведінки. З одного боку, вона часто відтворювала сучасні фемінітивні форми, близькі до варіантів, обраних версією 5.2, з іншого – у низці прикладів надавала перевагу традиційним або стилістично нейтральнішим формам (*поетеса, фотографиня, пілотеса, актриса*). Це свідчить про часткове поєднання інноваційних і консервативних словотвірних стратегій.

Модель ChatGPT 4.0 виявила найбільшу схильність до усталених і традиційних фемінітивів, зокрема запозичених форм із суфіксами *-уса / -еса* (*поетеса, директоруса, актриса, пілотеса*), навіть у тих випадках, де корпусна частотність і сучасна мовна практика демонструють перевагу форм на *-к(а)*. Такий характер словотвірного вибору свідчить про орієнтацію моделі на попередні етапи мовної норми та менш виражену адаптацію до новітніх процесів фемінізації української лексики.

Загалом результати дослідження доводять, що еволюція мовних моделей штучного інтелекту супроводжується поглибленням чутливості до варіантності, нормотворчих процесів і корпусних даних, а самі моделі можуть слугувати інструментом для виявлення змін у мовній нормі. Таким чином, використання штучного інтелекту в перекладознавчих і лінгвістичних дослідженнях відкриває нові можливості для аналізу словотвірної динаміки, зокрема в аспекті фемінітивів, і має значний науковий потенціал. Отримані результати мають

важливе практичне значення для кількох сфер. По-перше, вони демонструють, що штучний інтелект може слугувати індикатором мовних змін, відображаючи динаміку норми через послідовні версії моделей. По-друге, виявлені закономірності можуть бути використані для вдосконалення алгоритмів машинного перекладу, зокрема шляхом інтеграції актуальних корпусних даних та кодифікованих норм. По-третє, результати дослідження можуть бути корисними для укладачів словників, редакторів та перекладачів, які працюють з гендерно-маркованою лексикою.

Література

1. Бессараб, А. О., Волинець, Г. М., & Пономаренко, Л. Г. (2021). Фемінітиви в текстах масмедіа як гендерний маркер авторства (на прикладі «Авторської колонки» проекту «Deutsche Welle»). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, (3(47)), 89–99. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3\(47\).12](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3(47).12)
2. Брус, М. П. (2019). *Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування*. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника.
3. Бучко, Я. (2022). Словотвірна модель фемінітивів у німецькій мові: структурні особливості та граматична варіативність. *Мовознавчий вісник*, (33), 81–88. <https://doi.org/10.31651/2226-4388-2022-33-81-88>
4. Вінтонів, М. О., Бойко, М. І., & Горохова, Т. О. (2023). Фемінітиви в сучасному українськомовному середовищі (за результатами соціолінгвістичного дослідження). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*, (63), 14–19. <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.63.3>
5. Гапченко, О. (2025). Фемінітиви в сучасній українській мові: психолінгвістичний аспект. *Мовні і концептуальні картини світу*, (2(78)), 49–57. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2025.2.15>
6. Дацишин, К. (2020). Засоби масової інформації і динаміка мовної норми: новітні фемінітиви як відображення суспільних викликів сьогодення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Журналістські науки*, (4), 183–191. <https://doi.org/10.23939/sjs2020.01.183>
7. Добко, С. Т. (2023). *Фемінітиви в мовленні української діаспори США* [кваліфікаційна робота]. Львів: Український католицький університет.
8. Кравець, Т. В. (2021). Мовні трансформації гендерних стереотипів у позначенні професій українськими ЗМІ. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32[71](5), 29–34. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.5-1/06>
9. Кочукова, Н. І., & Бодра, І. А. (2019). Функціонування фемінітивів у мові українських інтернет-видань. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*, (12), 78–84. <https://doi.org/10.24919/2663-6042.12.2019.189250>
10. Кулик, О. Д. (2022). Гендерно маркована лексика професійної сфери у лексикографічному віддзеркаленні (на прикладі фрагмента «Словника української мови» у 20 т.). *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 33[72](1/1), 54–60. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-1/10>
11. Кузь, В. В. (2024). Роль фемінітивів: витоки та реалії сьогодення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Філологія, (24(92)), 47–49. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-24\(92\)-47-49](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-24(92)-47-49)
12. Сабадир, Г. (2023). Структура фемінітивів сучасної української мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*, (62/2), 168–172. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-27>
13. Синчак, О. П. (2023). Вплив мовної політики на лексикографування фемінітивів. *Ukrainica X: Současná ukrajinistika: problému jazyka, literatury a kultury* (pp. 63–71). Olomouc: Univerzita Palackého.
14. Старко, В. (2024). Проблемні випадки творення фемінітивів у корпусі й словнику. *Мова: класичне – модерне – постмодерне*, (10), 99–117. <https://doi.org/10.18523/icmp2522-9281.2024.10.99-117>
15. Хома, Ю. В. (2023). *Лексикографування фемінітивів ділового стилю: теоретико-методологічні та практичні аспекти* [кваліфікаційна робота]. Львів: Український католицький університет.
16. Шеремет, А. В. (2024). *Фемінітиви у функціонально-стильових сферах української літературної мови: норма і перспективи* [Дис. д-ра філол. наук, Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка]. Київ–Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені І. Франка.

17. Diewald, G., & Steinhauer, A. (2020). *Richtig gendern: Wie Sie angemessen und verständlich schreiben*. Berlin: Duden Verlag.
18. Institut für Deutsche Sprache. Gendergerechte Sprache. <https://www.ids-mannheim.de/sprache-in-der-gesellschaft/gendergerechte-sprache/>
19. Leyrer, T. (2020). *Sprachwandel durch Gendern: Formen, Funktionen, Akzeptanz*. München: GRIN Verlag.
20. OpenAI. (2023, 14 березня). *GPT-4* [Технічний звіт]. Взято 20.12.2025 з <https://openai.com/research/gpt-4>
21. OpenAI. (2022, 30 листопада). *Знайомство з ChatGPT*. Взято 20.12.2025 з <https://openai.com/blog/chatgpt>
22. OpenAI. (2025). *Release Notes / Model Updates*. Взято 20.12.2025 з <https://help.openai.com/en/articles/6825453-chatgpt-release-notes>
23. Stecker, M., Blum, A., & Kruse, D. (2021). Gender-neutral language in parliamentary discourse: a diachronic analysis (1949–2021). *Journal of Language and Politics*, 20(3), 347–368.
24. Waldendorf, A. (2024). *Gendergerechte Sprache in der Presse: Eine korpusbasierte Analyse deutschsprachiger Tageszeitungen (2000–2021)*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag.

References

1. Bessarab, A. O., Volynets, H. M., & Ponomarenko, L. H. (2021). Feminityvy v tekstakh masmedia yak hendernyi marker avtorstva (na prykladi “Avtorskoï kolonky” proiektu “Deutsche Welle”) [Feminatives in the mass media texts as the gender marker of authorship (on the example of the author’s column of the Deutsche Welle project)]. *Derzhava ta Rehiony. Serii: Sotsialni Komunikatsii* [State and Regions. Series: Social Communications], 3(47), 89–97. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3\(47\).12](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2021.3(47).12) [in Ukrainian].
2. Brus, M. P. (2019). *Feminityvy v ukrainskii movi: heneza, evoliutsiia, funktsionuvannia* [Feminatives in the Ukrainian language: genesis, evolution, functioning]. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. [in Ukrainian].
3. Buchko, Ya. (2022). Slovtovirna model feminityviv u nimetskii movi: strukturni osoblyvosti ta hramatychna varyativnist [Word-formation model of feminatives in the German language: structural features and grammatical variability]. *Movoznavchyi Visnyk* [Linguistic Bulletin], (33), 81–88. <https://doi.org/10.31651/2226-4388-2022-33-81-88> [in Ukrainian].
4. Vintoniv, M. O., Boiko, M. I., & Horokhova, T. O. (2023). Feminityvy v suchasnomu ukrainskomovnomu seredovyshchu (za rezultatamy sotsiolingvistychnoho doslidzhennia) [Feminities in the modern Ukrainian environment (based on the results of sociolinguistic research)]. *Naukovyi Visnyk Mizhnarodnoho Humanitarnoho Universytetu. Serii: Filolohiia* [Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Philology], (63), 14–19. <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.63.3> [in Ukrainian].
5. Hapchenko, O. (2025). Feminityvy v suchasni ukrainskii movi: psyholingvistychnyi aspekt [Feminities in the modern Ukrainian language: psycholinguistic aspect]. *Movni i Kontseptualni Kartyny Svitu* [Linguistic and Conceptual Worldviews], (2(78)), 49–57. <https://doi.org/10.17721/2520-6397.2025.2.15> [in Ukrainian].
6. Datsyshyn, K. (2020). Zasoby masovoi informatsii i dynamaika movnoi normy: novitni feminityvy yak vidobrazhennia suspilnykh vyklykiv sohodennia [Media and dynamics of the language norm: the new feminities as a reflection of modern social challenges]. *Visnyk Natsionalnoho Universytetu ‘Lvivvska Politekhnikha’. Serii: Zhurnalistski Nauky* [Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Series: Journalistic Sciences], (4), 183–190. <https://doi.org/10.23939/sjs2020.01.183> [in Ukrainian].
7. Dobko, S. T. (2023). *Feminityvy v movlenni ukrainskoi diaspory SShA* [Feminatives in the speech of the Ukrainian diaspora in the USA] [Qualification thesis]. Lviv: Ukrainskyi katolytskyi universytet. [in Ukrainian].
8. Kravets, T. V. (2021). Movni transformatsii hendernykh stereotypiv u poznachenni profesii ukrainskymy ZMI [Linguistic transformations of gender stereotypes in the Ukrainian media’s designation of professions]. *Vcheni Zapysky Tavriiskoho Natsionalnoho Universytetu Imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka* [Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalistics], 32[71](5), 29–34. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.5-1/06> [in Ukrainian].
9. Kochukova, N. I., & Bodra, I. A. (2019). Funktsionuvannia feminityviv u movi ukrainskykh internet-vydan [Feminities functioning in the language of modern Internet editions]. *Naulovyi Visnyk Drohobyttskoho Derzhavnoho Pedahohichnoho Universytetu Imeni Ivana Franka. Serii: Filolohichni Nauky (Movoznavstvo)* [Scientific Bulletin of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series: Philological Sciences (Linguistics)], (12), 78–84. <https://doi.org/10.24919/2663-6042.12.2019.189250> [in Ukrainian].
10. Kulyk, O. D. (2022). Henderno markovana leksyka profesiinoi sfery u leksykohrafichnomu viddzerkalenni (na prykladi frahmenta “Slovnyka ukrainskoi movy” u 20 t.) [Occupational gender-marked vocabulary (on the example of the fragment “Slovník ukrainskoi movy” u 20 t.)]

- in the lexicographical reflection (as exemplified by an extract from DUL 20). *Vcheni Zapysky Tavriiskoho Natsionalnoho Universytetu Imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Filolohiia. Zhurnalistyka* [Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalistics], 33[72], (1/1), 54–60. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-1/10> [in Ukrainian].
11. Kuz, V. V. (2024). Rol feminityviv: vytoky ta realii sohodennia [The role of feminists: origins and realities of today]. *Naukovi Zapysky Natsionalnoho Universytetu "Ostrozka Akademiia". Filolohiia* [Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy. Philology], (24(92)), 47–49. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-24\(92\)-47-49](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2024-24(92)-47-49) [in Ukrainian].
 12. Sabadyr, H. (2023). Struktura feminityviv suchasnoi ukrainskoi movy [The structure of the feminine forms of the modern Ukrainian language]. *Aktualni Pytannia Humanitarnykh Nauk. Movoznavstvo. Literaturoznavstvo* [Current Issues of the Humanities], (62(2)), 168–172. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/62-2-27> [in Ukrainian].
 13. Synchak, O. P. (2023). Vplyv movnoi polityky na leksykohrafuvannia feminityviv [The impact of language policy on the lexicography of feminatives]. *Ukrainica X: Současna ukrajinstika: problemy jazyka, literatury a kultury* [Ukrainica X: contemporary Ukrainian studies: problems of language, literature, and culture] (pp. 63–71). Olomouc: Palacký University.
 14. Starko, V. (2024). Problemni vypadky tvorennia feminityviv u korpusi yi slovnyku [Problematic cases of forming personal feminine nouns in Ukrainian corpora and dictionaries]. *Mova: Klasychne, Moderne, Postmoderne* [Language: Classical, Modern, Postmodern], (10), 99–117. <https://doi.org/10.18523/lcmp2522-9281.2024.10.99-117> [in Ukrainian].
 15. Khoma, Yu. V. (2023). *Leksykohrafuvannia feminityviv dilovoho stylu: teoretyko-metodolohichni ta praktychni aspekty* [Lexicographic representation of feminatives in official-business style] [Qualification thesis]. Lviv: Ukrainyskyi katolytskyi universytet. [in Ukrainian].
 16. Sheremet, A. V. (2024). *Feminityvy u funktsionalno-stylovykh sferakh ukrainskoi literaturnoi movy: norma i perspektyvy* [Feminatives in lexical and stylistic spheres of Ukrainian language: norms and prospectives] [Doctoral dissertation, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University]. Kyiv–Drohobych: Drohobyttskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni I. Franka. [in Ukrainian].
 17. Diewald, G., & Steinhauer, A. (2020). *Richtig gendern: Wie Sie angemessen und verständlich schreiben*. Berlin: Duden Verlag.
 18. Institut für Deutsche Sprache. Gendergerechte Sprache. <https://www.ids-mannheim.de/sprache-in-der-gesellschaft/gendergerechte-sprache/>
 19. Leyrer, T. (2020). *Sprachwandel durch Gendern: Formen, Funktionen, Akzeptanz*. München: GRIN Verlag.
 20. OpenAI. (2023, March 14). GPT-4 [Technical Report]. Retrieved December 20, 2025, from <https://openai.com/research/gpt-4>
 21. OpenAI. (2022, November 30). Introduction to ChatGPT. Retrieved December 20, 2025, from <https://openai.com/blog/chatgpt>
 22. OpenAI. (2025). Release Notes / Model Updates. Retrieved December 20, 2025, from <https://help.openai.com/en/articles/6825453-chatgpt-release-notes>
 23. Stecker, M., Blum, A., & Kruse, D. (2021). Genderneutral language in parliamentary discourse: a diachronic analysis (1949–2021). *Journal of Language and Politics*, 20(3), 347–368.
 24. Waldendorf, A. (2024). *Gendergerechte Sprache in der Presse: Eine korpusbasierte Analyse deutschsprachiger Tageszeitungen (2000–2021)*. Leipzig: Leipziger Universitätsverlag.

Halyna IAROTSKA, Yefrem HRABOVSKYI

**WORD-FORMATION COMPETENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE
(IN THE TRANSLATION OF GERMAN FEMINATIVES INTO
UKRAINIAN)**

The article examines the word-formation competence of artificial intelligence in translating German feminatives into Ukrainian, with a focus on competing suffix models and compliance with contemporary linguistic norms. The object of the study is feminatives as a component of the Ukrainian word-formation system, while the subject is the translation strategies used by different versions of the ChatGPT language model. The research material includes German official texts containing feminatives denoting professions, positions, and social status. The methodology is based on contrastive and quantitative analysis of German feminatives with the suffix -in/-innen and their Ukrainian equivalents generated by three ChatGPT versions (GPT-4.0, GPT-5.1, and GPT-5.2), correlated with data from the General Ukrainian Language Corpus (HRAK). The results reveal clear differences in word-formation strategies. GPT-5.2 shows the highest sensitivity to modern Ukrainian tendencies, while GPT-5.1 demonstrates a transitional pattern and GPT-4.0 prefers traditional forms. The findings confirm the increasing sensitivity of language models to word-formation variability and corpus-based data.

Keywords: *feminatives, translation, word formation, ChatGPT, Ukrainian language, German language, artificial intelligence.*